10.

J. J.

THESES MEDICÆ
DE

FEBRIBUS IN GENERE,

Quas
Divina adſpirante gratiâ
In Alma Argentoratenſium Univerſitate
PRÆSIDE

DN. MARCO MAPPO,

Med. D. & Prof. Publ. ordinario,
Speciminis Medici edendi causâ
In SOLENNI Eruditorum congreſſu.
pro viribus defendet
JOHANNES GOTTOFREDUS STÖSSERUS,
Argentinenſis.
Die 14 Menſ. Jul. Anno M DC XCVII.

ARGENTORATI
LITERIS JOHANNIS FRIDERICI SPOOR.

ILLUSTRI
SCHENCKBECHERIANÆ
MUNIFICENTIAE
DIRIBITORUM
Collegio

VIRIS
NOBILITATE GENERIS,
MUNERUM AMPLITUDINE,
BENEFICIORUM MAGNIFICENTIA, CONSILIORUM AC MERITORUM IN REMPUBLICAM MAGNITUDINE, DEXTERRIMO RERUM GERENDARUM USU ET SCIENTIA UNDIQUAQUE MAXIME CONSPICUIS

Mæcenatibus, Patronis, ſtudiorum Promotoribus, æternum venerandis,

Exercitium hoc Academicum
in
Perpetuæ obſervantiæ & grati
animi teſtimonium

reverenter & obſequioſè
dicat conſecratq;
JOHANNES GOTTOFREDUS STÖSSERUS.

THESES MEDICÆ DE FEBRIBUS IN GENERE.

TH. I.

Uæ Pictoribus atque Poëtis, quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas, hanc nullo ſibi arrogant jure, nonnulli novellantes in Foro Medico Doctores, tum alias, tum quando circa doctrinam de Febribus ſunt occupati.

TH. II.

Ex his præcipui ſunt, qui pro ſuo quaſi arbitrio, & quaſi pro authoritate, nova ſupponenda obtrudunt incautis, vel à Doctis illa ſibi dari poſtulant, & tanquam data fuiſſent, novam illis doctrinam ſuperſtruunt.

TH. III.

A curioſis interim atque indefeſſis Anatomicis, eruditis Chymicis, perſpicacibus Practicis, hoc noſtro ſeculo doctrinam de Febribus majores acceſſiones habuiſſe,

buiſſe, quam ab Hippocratis uſque & Galeni temporibus, agnoſcendum eſt.

Th. IV.

Quos febricitare hodie dicimus, eorum affectioni cultiores gentes tantum non omnes, ejuſmodi impoſuerunt nomina, quæ Caloris exceſſum inſinuant.

Th. V.

Scilicet ex re nomina invenerunt & ſumſerunt, quibus non alia magis congruentia.

Th. VI.

Nullum eſt dubium, antiquiſſimis temporibus antequam Medicina in artis formam eſſet redacta, quos hodie febricitare diceremus, de calore inuſitato, æſtu, effervescentia, ebullitione, igne in corpore conqueſtos fuiſſe; ſicut noſtrates formulas calorem moleſtum vel notantes vel connotantes iterum iterumque geminant.

Th. VII.

Bona autem fide non agunt, qui in gratiam ſuæ hypotheſeos, quod Græcis πυρετὸς eſt, Latinis Febris, Germanis das Kalte oder das Kaltwehe vocari, ſuſtinent ſcribere.

Th. IIX.

Calumnia eſt, quando non nemo ſuſtinet incautis perſuadere, Medicos ab Etymologiſtis ut vocant, in errorem deductos, ut Febrem Calorem præter Naturam dicerent & ex Etymologia ſuam fabricarent Definitionem.

Th. IX.

TH. IX.

Antiquiſſimi, quantum conſtat, Medici, Affectionem quæ Græcis πυρετὸς, Latinis Febris dicitur, per Calorem definiverunt.

TH. X.

Qui hos ſunt ſecuti, non tantum ut ad ægrotantium captum ſe accommodarent, ſed etiam, quia nec ſana ratio, nec ſenſus humanus aliud ſuadere potuerunt, Morbum talem per Calorem Nonnaturalem vel Præternaturalem definiverunt.

TH. XI.

Ipſe Hippocrates Magnus merito dictus, excuſſis quæ ad tempora ipſius habebantur circa Febres obſervationibus; quidditatem Febris conſiſtere in exceſſu Caloris in corpore, agnovit docuitque, non obſtante mira Symptomatum varietate.

TH. XII.

Nam Hippocratem ſeriò monuiſſe, Calorem & Frigus non eſſe morbos, nec morborum cauſas (ut non nemo ſuſtinuit ſcribere,) tam falſum eſt, quam quod falſiſſimum.

TH. XIII.

Galenus vero ubique ad quatuor Elementa atque elementares qualitates reſpiciens, Intemperiem calidam eſſe dixit, eundem exceſſum Caloris inſinuans, quamvis reſpectum ad amiſſam temperiem connotet.

TH. XIV.

Sagaces Artis Proceres denique rudiores etiam intelligere docuerunt, corpore foris frigido exi-

ſtente, intus gliſcere poſſe & occultari calorem, impedimento remoto, erumpere in univerſum corpus paratum.

Th. XV.

Hinc ratum fuit habitum à purioris Medicinæ Doctoribus, quod Galenus Comm. I. in VI. Epidem. 29. ſcripſit. Eſſentia Febrium eſt, non ſecundum Hippocratem modo atque præclariſſimos Medicos, ſed etiam ſecundum communem omnium hominum conſenſum, Caliditas præter Naturam, maximè quidem in totum animal effuſa; ſin minus, at omnino vel in pluribus partibus vel in nobiliſſimis accenſa.

Th. XVI.

Quid vero ipſe Calor ſit vel Caliditas, quando quæritur, eruditus hactenus ordo verbis id ſatis definiviſſe non videtur.

Th. XVII.

Ariſtoteli certe hæſiſſe aquam, quando docuit Calorem eſſe qualitatem quæ congregat homogenea & ſegregat heterogenea, Recentiores perſpicue declarant.

Th. XIIX.

Neque tamen hi rotundam aliquam definitionem Caloris adornarunt.

Th. XIX.

Manet nobis etiam hic ratum, quod monuit Galenus l. VII. Anat. Adminiſtr. quando ſcripſit: Quæ viſu tantum aut tactu manifeſte dignoſcuntur, ea verbis doceri accurate non poſſunt.

Th. XX.

Quando Erasistratus rerum olim novarum studiosus, Febrim definivit, Motum Sanguinis Conceptacula spiritus subintrantis, nullo febrientis assensu factum; applausum invenit; hodie autem, Motu sanguinis per venas & arterias clare detecto, vix assensum à tyrone Medicinæ impetraret.

Th. XXI.

Superiori seculo, cum Medici Græci, Latini, Arabes, in doctrina de Quidditate Febris, quam Galenus fusius proposuit, acquievissent, Philippus Theophrastus Bombast ab Hohenheim, dictus Paracelsus, Præparationum & Operationum Chymicarum novitate, & curationum, quamvis multis suspectarum, successu tumidus, vano conatu illam plane destruere est aggressus, obscuris scriptis & calumniis manifestis.

Th. XXII.

Ipse autem fluctuavit, quando dicendum, Quid Febris?

Th. XXIII.

Hinc eruditi Chymici hodie non admodum soliciti sunt de propugnanda ipsius sententia.

Th. XXIV.

Merito in Foro Medico exiguum applausum invenit Non-Medicus; Monachus scil. Stylensis, Ord. Præd. Thomas Companella, qui nostro seculo novum dogma urgere & Medicis obtrudere ausus est; Febrem scil. non esse Morbum, sed Bellum contra Morbum potestativa vi spiritus initum; nec melius à Natura re-

medium datum esse animantibus, ut ad sanitatem perveniant: sicut neque Civitatibus cum impugnantur, ut ad suam tranquillam redeant conservationem, quod melius Bello, inventum.

TH. XXV.

Ut speciem novo dogmati & probabilitatem quandam conciliaret, claudicantibus potius similitudinibus, quam ulla ratione solida est usus, quamvis plurimas voluerit videri attulisse.

TH. XXVI.

Si vera essent quæ fingit, piaculum esset, Medicum pugnare contra febrem aut eam extinguere: ferenda illa potius esset, imo excitanda: quod nullus sani syncipitis facit.

TH. XXVII.

Illud tamen jure aliquis mirabitur, quomodo (verba sunt Corn. Celsi) quædam (inter quæ Febres) simul affligant corpora nostra & parte aliqua tueantur!

TH. XXIIX.

Notati hactenus Novatores in omni Febre, Calorem p. N. agnoverunt, sicut qui vel ante vel post supra notatos Artis Proceres, superioribus seculis, Febrem sine gliscente calore agnoverit, vix invenias.

TH. XXIX.

Nostrâ vero ætate fuerunt magni nominis Viri, qui inter cætera ad ostentationem comparata dogmata, Venerandæ Antiquitati insultantes, in omni Febre esse Calorem negarunt & id ipsum probasse voluerunt videri.

Th. XXX.

Nam de receptorum tædio, minus perſpicaci quorundam credulitate, affectata etiam quorundam in ipſos reverentia certi, applauſum ſibi ſunt polliciti & nonnullum invenerunt.

Th. XXXI.

Summa doctrinæ novæ eſt hæc. Calor in Febribus poteſt adeſſe & abeſſe. E. Eſſentia Febris non poteſt conſiſtere in Calore. Dantur Febres ſine calore, E. Eſſentia Febrium non poteſt conſiſtere in Calore, nec Febris per Calorem definiri poteſt.

Th. XXXII.

Magnum vero illud poſtulatum, In Febribus Calorem poſſe adeſſe & abeſſe, darique Febres ſine Calore, nunquam probare potuerunt qui illud protulerunt, nec probare poſſunt, qui illos ſequuntur.

Th. XXXIII.

Nam quando I. ajunt; In Febrium intermittentium principiis, horrore aut rigore cum refrigeratione correptos febricitare & ſolatium à fotu deſiderare: Reſpondeo. Si nobis revocamus in memoriam ſex tempora, in quæ Galenus, exempli gratia, Tertianarum intermittentium totam periodum ſeu circuitum, tempus etiam intermiſſionis connumerans, diviſit, ſicut diviſionem illam quotidiana Experientia confirmat; vel ipſis ſermo eſt, de primo tempore, quod Sanitati cohærens frigoris ſenſum præbet, inſequente horrore, rigore, pulſu depreſſo; vel de ſecundo, quod Inæqualitatis dicitur, in quo, durante adhuc in extremis frigore, pul-

ſus & calor emicare incipiunt, donec totum corpus incaleſcat. Si de primo ipſis ſermo eſt, negamus cum Artis Proceribus, eos qui in illo tempore ſunt conſtituti, febricitare. Si de altero, obſervent Caloris p. N. jam gliſcentis indicia.

TH. XXXIV.

Dico porro cum Doctore Medico celeberrimo. Sicut vicino Sole ſub aurora, tenebricoſus & rutilans nubium color non eſt pars diei, ſed hujus prodromus, ita frigus & horror occupans corpus, non eſt pars Febris, ſed ejus anteambulo, ſicut alii morbi ſuos prodromos habent, qui tamen quidditatem & eſſentiam illorum conſtituere minime dici poſſunt.

TH. XXXV.

Addo; ſicut moleſtia quam fumus creat, ante incendium, non eſt calamitas quam incendium facit; ita moleſtia quam horror aut rigor cum refrigeratione, imminentibus Febribus intermittentibus, conſtituit, eſt diverſa ab ea quam Febris facit & ab ipſa Febri.

TH. XXXVI.

Nec aliud ſibi voluerunt Græci, quando oſcitationem illam, pandiculationem, pallorem livoremve unguium, labiorum, refrigerationem, horrorem, rigorem cum ſuppreſſo pulſu, imminente paroxyſmo Febris intermittentis, ἐπισημασίαν appellarunt, quam hoc, illa Calorem p. N. mox vel paulo poſt adfuturum, indicare?

TH. XXXVII.

Obſervatâ diſtinctione traditâ, actum eſt de mul-

tis

tis circa hanc materiam garrientium nugis, ad plausus theatricos, quam Eruditorum suffragia impetranda magis comparatis.

TH. XXXIIX.

Nec prohibet Refrigerationem cum horrore Prodromum Febris dici, quod quandoque diu protrahatur, imo interdum duret diutius quam Febris, quod exemplo aliorum morborum declarabimus.

TH. XXXIX.

Ita sc. Refrigeratio illa cum horrore aut rigore, sive celeris sive lenti Anteambulonis, semper morosi, rationem habeat, ad Essentiam Febris non pertinet.

TH. XL.

Cum insuper in foro Medico receptum sit, secundum præcepta Logicorum, ita definitiones Morborum adornare, ut repræsentent illos non fientes, sed factos, & qui formam suam & complementum aliquod adepti sunt, frustra sunt, qui vitio vertere omnium seculorum Medicis sustinent, quod Definitio Febrium quarundam Febrium Prodromo non conveniat.

TH. XLI.

Sed forsan præceptorum Logicorum illi quidem magnam non habent rationem, cum primarius dogmatis author sustinuerit discentibus insinuare, Logicam Medico esse inutilem.

TH. XLII.

Quæ diximus luce sua ita radiant, ut hanc Antesignano dictorum forsan immemori, confessionem extorqueant: Si frigus dicit initium accessionis & non

Febris, ſaltem acceſſio adventantem Febrim dicit. Eſt alius qui ſcribit. Præludia ſunt modo in extremis manuum & pedum digitis aut unguibus pallor; modo in lumbis & femoribus frigus & dolor, aliquando totum ſimul corpus rigor & horror invadit.

TH. XLIII.

Denique dogmatis author negare non poteſt, tum ipſis ægrotantibus, tum aliis venire in mentem, in Febribus intermittentibus, dum frigus penetrans medullitus per aliquot horas durat, laborantes alio affectu, hactenus anonymo, correptos, quam febri, cujus natura diverſiſſima & prorſus contraria.

TH. XLIV.

Quando II. nonnulli jactant, ex communi ſententia Medicorum ſequi hoc abſurdum: Hominem aliquem durante rigore aut frigore morientem, febre non mori, Reſpondeo: De tali abſurdo ne quidem cogitare poſſent, niſi Artis Procerum diſtinctiones huc pertinentes, eruditiſque Medicis probatas vel negligerent, vel de induſtria confunderent.

TH. XLV.

Fruſtra III. allegant languentium in Noſocomiis authoritatem, qui dicunt, Febrem ſibi inchoatam, quando horrore corripiuntur; illa enim oppido parva eſt.

TH. XLVI.

Quando autem IV. novæ doctrinæ conditor, ſcribit, ſe noviter objeciſſe Caſtrenſes Febres, quæ citra ſitim ac manifeſtum calorem accidunt, calorem ipſe latentem, ſuppreſſum, intus gliſcentem, quandoque ſævientem non excludit.

TH. XLVII.

TH. XLVII.

Ubi autem allegatæ Febres Castrenses observatæ fuerint, non indicatur ab authore notato: unde & qui vestigia illius alias premunt, quoniam Febres Castrenses longe aliter se habere, vel experti sunt, vel à Medicis, qui castra sunt secuti, didicere, de Febribus illis tacent.

TH. XLIIX.

Quando autem V. jactarunt alii, se (Majoribus sc. omnibus oculatiores) incidisse in Febrium species, in quibus frigus perseverans per plures septimanas, imo menses, ægris semper molestum & adstantibus manifestum erat, nullo aucti caloris indicio comparente, quas propterea Algidas vocarunt, frustra crediderunt se urgentissimum invenisse argumentum.

TH. XLIX.

Incidisse notatos Medicos in ægros continuo frigore afflictos per plures dies, menses, in Belgarum terris, Maris Baltici accolis; incidisse etiam in plures tales, quam alii Medici incidunt, in Regionibus ubi salubrior victus ratio, non negamus; sed febricitasse illos, nunquam illi potuerunt probare.

TH. L.

Si incidissent iidem in C. Plinii Historiam Naturalem, procul dubio ab ipsius auctoritate argumentum petiissent, quia ille Frigidarum Febrium non semel facit mentionem.

TH. LI.

Frustra tamen & illud factum esset; quia C. Plinius per Frigidas Febres non alias intelligit, quam quas cum horrore venientes etiam vocat.

TH. LII.

Πυρετοὶ φελκώδεες Febres horridæ Hippocratis lib. 1. Epid. sect. 1. & Galeni in Comm. Viros istos sagacissimos in admirationem rapuerunt; neque tamen propterea communem conceptum de Quidditate Febris mutandi jus sibi arrogarunt: ut merito Eruditi non capiant, ex qua præsumptione Recentiorum nonnulli hoc tentare sint ausi!

TH. LIII.

Frustra allegant Febres Syncopales, humorosas quibusdam dictas.

TH. LIV.

Instantiam etiam nullam subministrat Febris amatoria aut Virginea dicta.

TH. LV.

Febrem etiam sine calore non probant Morbi maligni, aut etiam Pestis species in quibus calor mitis blandusque sentitur, pulsus & urina dicuntur sanorum similes.

TH. LVI.

Fucum facit incautis fallax assertio, Esse Febres hecticas, in quibus calor nonnunquam minor esse solet, quam tempore sanitatis erat.

TH. LVII.

Frustra etiam allegant nonnulli Febrem lentam, tanquam Febrem sine calore.

TH. LIIX.

Qui nostra ætate Febrim per Fermentationem aut effer-

veſcentiam immodicam, Motum auctum & inordinatum ſanguinis, ſatagunt definire, non videntur cauſam ab effectu ſatis diſtinguere.

TH. LIX.

Apta tamen videntur accommodaſſe vocabula, quibus calorem & caloris cauſam ſimul inſinuarent, & tolerabiles ſunt quibus utuntur formulæ.

TH. LX.

Subjectum Febris eſt Corpus humanum, non Cor, non ſanguis.

TH. LXI.

Quamvis igitur ex Recentioribus celeberrimi quidam Viri, diſcentium & quorundam docentium ingeniis ſcrupulum injecerint, circa Quidditatem Febris, nullam tamen ſolidam in medium protulerunt rationem, quare à communi Veterum ſententia, imo omnium hominum conceptu, ut Galenus loquitur, recedamus.

TH. LXII.

Proxima atque immediata cauſa Febris cauſa eſt, Caloris p. N. in & cum ſanguine & ſpiritu à corde irritato per auctum pulſum in univerſum corpus diffuſio quam actionum in partibus læſio ſequitur.

TH. LXIII.

Sanguinis autem nomine nobis hodie (ſicut tantum non omnibus) venit Totum illud fluidum heterogeneum, quod, ſecundum ordinarias naturæ leges, per Syſtemata Arteriarum atque venarum circulari motu fertur.

TH. LXIV.

TH. LXIV.

Quod gliſcente inteſtino in ſanguine motu, Cor irritetur, moxque pulſum frequentiorem, celeriorem vehementioremque faciat, quantum poteſt, certi ſumus. Arcanum tamen Cordis ſenſum, conſiliique rationem & cauſarum omnium connexionem Natura magnam partem ſacro tegit involucro.

TH. LXV.

Propinqua cauſa eſt Fermentationis Naturalis in Corde perverſio & auctio cum irritatione Cordis, quam Pulſus celerior & frequentior prodit & calor inuſitatus in corpore ſequitur.

TH. LXVI.

Calorem tamen p. N. ſemper primum in Corde accendi, quod Arabes Medici voluerunt, à nemine hactenus probatum.

TH. LXVII.

In vehementioribus autem Febribus & continuatione illarum, magnæ præcipue efficaciæ & activitatis ſunt, emergentes in corde, ex humore præternaturali ſanguini permiſto, & ipſo ſanguine, corpore valde heterogeneo, molem fluidam turgeſcere & efferveſcere facientes particulæ.

TH. LXIIX.

Quoniam ſanguinem motu tum animi tum corporis incaleſcere certum eſt, particulis fermentativis emergentibus, hiſque irritato Corde, inſequente mox pulſus multiplicatione, ſanguinem tanto magis efferveſcere eſt neceſſe.

TH. LXIX.

TH. LXIX.

Sicut, quamvis ratione nobis non ſatis cognita, ex portione maſſæ farinaceæ dulcis & ſale, in loco calidiuſculo ortum fermentum magnæ activitatis, molem maſſæ farinaceæ ſenſim & blande fermentat, & fermentando reformat; eandem vero in loco calido, vel ſi immodica quantitate ſit additum, nimis exaltat, ut turgida vaſis continentis terminis non contineatur, vel Vitioſum totam maſſam male afficit; ita quod in corde, quod Fons ſanguinis, Spiritus & Caloris eſt & ſimul machina diſtributionis illius in univerſum corpus, reſpondet fermento, humorem nutritium in & cum maſſa reflua, ſecundum ordinarias naturæ leges accedentem blande fermentat, reformat & tranſmutat, & ſine tumultu per Arterias in univerſum corpus impellit: Delatis vero in venticulos Cordis humoribus p. N. magis minuſve fermenteſcibilibus, irritato corde, Pulſu aucto, effervescentia oritur & per arterias continuatnr, unde æſtus & calor p. N. conſtituitur in omnibus partibus.

TH. LXX.

Qui operoſe inſtituerunt oſtendere, Fermentationem curioſe poſſe diſtingui ab Effervescentia & Ebullitione; diſtinctionem autem iſtam Obſervatam fuiſſe aut obſervari, probare non poſſunt, poſtulare à doctis non poſſunt, ut eos ſequantur.

TH. LXXI.

Ad id autem quod Fermento in Corde naturaliter reſpondet, Spiritus ab ortu inhærens, Aer in pulmonibus ſanguini accedens & reliquiæ ſanguinis inter

ſulcos & fiſſuras Ventriculorum, ratione nobis non plene & plane cognitâ, præcipue videntur conſpirare.

Th. LXXII.

Fermentationem autem ſecundum ordinarias Naturæ leges in Corde concipimus, tum præternaturalem in Febribus contingere ſtatuimus, quia eadem quæ in rebus quæ fermentari, dicuntur, notantur, in ſanguine ad Cor delato obſervari poſſunt, nec minor eſt ſanguinis aut loci ad fermentationem aptitudo.

Th. LXXIII.

Secundum ordinarias Naturæ leges Sanguinem pro vita formaliter accendi, flammulamque vitalem continuari, & præter Naturam in Febribus veram conflagrationem fieri, durum nobis videtur aſſerere. Efferveſcentiam autem utrinque in affectu accenſioni analogo conſiſtere, libenter agnoſcimus.

Th. LXXIV.

Ita agnoſcendum hodierna luce, ex perſpecta magis Fermentationis indole, detectoque motu ſanguinis & humorum, naturam Febrium clarius repræſentari, quam olim ex allegata Putredine fuit propoſita, Chyli & Sanguinis in corpore motu vero non cognito.

Th. LXXV.

Diligentior tamen meditatio Putredinis à Galeno in Doctrina de Febribus allegatæ, quam non Corruptionem ſed Mutationem ad corruptionem dixit, mihi quidem videtur occaſio fuiſſe ſeculi noſtri quibuſdam

busdam Scriptoribus Medicis, Febrium Naturam ex excussa Natura Fermentationis amplius illustrandi.

Th. LXXVI.

Quos autem fermentationem in Corde modicam pervertere & augere notamus humores, in Corporibus nostris ex varia prava Victus ratione vel Viscerum labe, vel miasmate quodam peregrino incidente oriuntur, in & cum Sanguine ad Cor delati, actiones Cordis turbant, & nunc citius nunc tardius emergentibus particulis fermentativis, effervescentiam aut fermentationem p. N. in sanguine excitant.

Th. LXXVII.

Notati humores non tantum sunt varii, sed & diversissimæ naturæ, in eo convenientes tamen, quod particulas fermentativas contineant.

Th. LXXIIX.

Quamvis autem ex variis humoribus, dictâ ratione, Febres oriantur, Eruditi tamen Medici Experientia suffragante semper ratum habuere quod Hippocrates l. de Natura humana scripsit. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν γίγνονται ἀπὸ τῆς χολῆς. Febres plurimæ à Bile fiunt.

Th. LXXIX.

Verba ipsa si expendamus, ultro apparet, quam frustra fuerint, qui universalem Febrium causam inde eruere voluerunt.

Th. LXXX.

Interim hinc intelligitur, Quæ corpora Febribus præ aliis obnoxia.

Th. LXXXI.

Ad modum motus fermentativi repræsentandum non sufficit, ut hodie ad nauseam usque fit, nominasse particulas quomodocunque tandem figuratas. Qui illud faciunt, obscurum per magis obscurum satagunt explicare.

Th. LXXXII.

Nec utramque paginam (quod dicunt) absolvunt Alkali & Acidum.

Th. LXXXIII.

Præcipites lapsi sunt in hac doctrina, qui, cum viderent in Laboratoriis Chymicis, permistis certis liquoribus, præcipue Salinis & extreme acidissimis, mirabilem ebullitionem & effervescentiam, de sanguine tum naturali tum morbido, eandem fabulam narrarunt.

Th. LXXXIV.

Ad eundem modum motus ante oculos quasi sistendum in scenam productus humor Triumviralis, tantis premitur difficultatibus, ut hodie plerique de illo taceant.

Th. LXXXV.

Qui Materiæ subtilis ambiguitate ludunt, & poros singulares in fluido perpetuo impetu propulso fingunt, suo sinimus abundare in genio.

Th. LXXXVI.

Non ita pridem publici juris facta Opinio, à male digesto chylo relictas in sanguine cruditates, in arte-

riarum

riarum extremis angustissimis tubulis propter crassitiem retineri, ibi hærentes acescere, partes vicinas sensiles vellicare, his contractis illarum saltem partem in sanguinem repelli, eamque à sanguine resorptam, ejus compagem quatenus acida est dividere & reserare, hinc sulphureas particulas emoveri, atque ita Calorem p. N. & fermentationem constitui, quam plurima supponit, quæ nec ratione probari, nec sensus fide confirmari possunt.

TH. LXXXVII.

Nec aliter se habet illorum sententia, qui Stagnationem sanguinis vel Lymphæ ad oscula arteriarum ac glandularum, & præter obstructiones, nescio quas inflammationes varicosas allegant.

TH. LXXXIIX.

Quando dicendum Quid sit Febris? non sufficit fundamenti loco suis obtrudere, esse unicum signum Pathognomonicum Febris, quod omni, soli ac semper conveniat.

TH. LXXXIX.

Quando autem illud signum celeberrimus quidam Vir docuit esse Pulsum frequentiorem, admiratione dignum est, Virum qui in examine Corporis humani tum sani tum ægri sibi visus est præ omnibus perspicax, non vidisse, quantis assertio illa prematur difficultatibus.

TH. XC.

Sicut rarissime in morbis unum signum nos potest reddere certiores de specie morbi, sed συνδρομὴ signo-

ſignorum conſtituit ſignum Pathognomonicum quod vocatur; ita Pulſus p. N. frequentior utramque paginam non abſolvit, quando quæſtio eſt, An homo febricitet?

TH. XCI.

Calor p. N. vel ipſi ſenſui tangentis obvius, ægro nunc foris nunc intus vel utrinque moleſtus, aliis etiam ſignis v. g. ſiti, dolore capitis ſeſe prodens, Pulſus p. N. frequentior & celerior, virium languor, ſpontanea laſſitudo ſi concurrunt, verum ſignum Pathognomonicum Febris conſtituunt.

TH. XCII.

Cum dentur homines, qui à naturali & peculiari Corporis conſtitutione habeant, etiam ſani cum ſunt, pulſum frequentiorem & celeriorem quam alii plerique, ſi ſolus Pulſus p. N. frequentior nos reddit certiores de Febre, quomodo quæſo dignoſcemus illorum pulſum non eſſe p. N. nec indicare Febrem.

TH. XCIII.

Quando autem ſupra notatus Vir celeberrimus contendens Pulſum p. N. frequentiorem eſſe unicum ſignum Febris, deinde ita ſe explicat, quod illum intelligat pulſum frequentiorem, qui conjunctam vel mox ſubſequentem habeat notabilem corporis moleſtiam doloremve, atque adeo functionis alicujus ad vitæ naturalis beatitudinem requiſitæ labefactationem, ludit in terminis.

TH. XCIV.

Nam reapſe nil aliud dicit, quam quod omnes dixerunt,

xerunt, ſcil. Pulſum frequentiorem, non indicare febrem niſi actiones lædantur. Atque ita Pulſus frequentior non eſt unicum ſignum Febris.

TH. XCV.

Qui à ſe impetrare potuerunt, ut crederent vel credant etiamnum, dum Cordis & Arteriarum Pulſus eſt celerior & frequentior, ſanguinem tardius & ſegnius circulari, contra evidentiam demonſtrationum anatomicarum cæcutiunt.

TH. XCVI.

Illud aſſererere æque abſurdum eſt, ac dicere, contentum in Siphone liquorem, celerius, ſæpius & fortius acto verſus extremitatem perviam Embolo, ſegnius per hunc erumpere; aut contentum in veſica cui fiſtula ad, aptata, liquorem, illâ frequentius celerius & fortius compreſsâ, tardius efferri.

TH. XCVII.

Argumenta quibus illud probare nonnulli ſatagunt, Comicum produnt ingenium. Examine autem Eruditorum vix digna ſunt.

TH. XCIIX.

Non ſecundum Definitionem Etymologicam, ut non nemo ſuſtinuit ſuis inculcare, ſed ex intellecta Natura Affectus & Cauſæ, habitâ Virium ratione, indicationes ſuas habent Medici Rationales dicti, & ſecundum illas in ſingulis Febrium ſpeciebus curationem adornant.

TH. XCIX.

Ita tamen ſemper adornare curationem, ut optatus à Mortalibus eventus ſequatur, Mortalibus Medicis datum non eſt, quia præter cætera, quorum mentionem Hippocrates fecit. Aph. l. 1. φύσιες νόσων ἰητροί, ut locutus eſt idem VI. Epid. Sect. 1.

FINIS.

